

Sygn. akt I ACa 590/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Mieczysław Brzdąk (spr.)
Sędziowie :	SA Joanna Kurpierz SO del. Aneta Pieczyrak-Pisulińska
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2014 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa P. P.

przeciwko B. T.

o ochronę praw autorskich

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 18 marca 2014 r., sygn. akt II C 590/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w punktach 1, 2 i 4 w ten sposób, że:

1) zobowiązuje pozwanego do złożenia oświadczenia następującej treści: B. T. prowadzący firmę (...) przeprosza P. P. jako spadkobiercę J. P. (1) za bezprawne wykorzystanie nagrań utworów: (...), (...)” i (...) na płytach: (...), (...), (...) oraz (...) i jednokrotnego opublikowania tego oświadczenia w(...) na stronach przeznaczonych do zamieszczenia ogłoszeń w ramce dostosowanej do powierzchni wymienionego tekstu,

2) w pozostałej części powództwo oddala,

3) koszty procesu wzajemnie znosi;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. koszty postępowania apelacyjnego wzajemnie znosi.

Sygn. akt I ACa 590/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 18.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 stycznia 2011r oraz nakazał pozwanemu złożenie jednokrotnego oświadczenia o następującym brzmieniu:

„ B. T. prowadzący firmę (...) przeprasza P. P. jako spadkobiercę po J. P. (1) za bezprawne wykorzystanie utworów

- (...) i (...), utrwalonych na płycie „ (...) „

- (...)” utrwalonego na płycie „ (...) „

- „ (...)” utrwalonego na płycie „ (...)”

- „(...)”, (...), utrwalonego na płycie „ (...)”

i opublikowanie tego oświadczenia, w terminie 14 dni od uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie, na pierwszej stronie gazety (...) w wydaniu piątkowym w formacie nie mniejszym niż ¼ strony, oraz na stronie internetowej www. (...) .com.pl w formacie billboard o wymiarach nie mniejszych niż 1500 x 200 pikseli przez okres 30 dni;

Sąd Okręgowy nakazał też pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Katowicach kwotę 145, 20 zł tytułem kosztów sądowych i zasądził od pozwanego na rzecz powoda 4.277 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Swoje rozstrzygnięcie następująco uzasadnił.

W dniu 6 stycznia 2006r. J. P. (1) – jako wykonawca zawarł z B. T. – jako wydawcą umowę, na podstawie której wykonawca zobowiązał się do utrwalenia i zaoferowania wydawcy w formie wyłączności do korzystania co najmniej trzech albumów z nowymi utworami w okresie czterech lat od podpisania umowy. Wykaz utworów wchodzących w skład każdego z zestawów nagrań wraz z ich opisem miał stanowić załącznik do umowy. Wykonawca zobowiązał się również do przeniesienia na wydawcę wyłącznego prawa do korzystania z praw majątkowych do artystycznych wykonania utworów słowno – muzycznych, utrwalonych na podstawie umowy, wymienionych w załącznikach, w zakresie ich zwielokrotniania, wprowadzania do obrotu wprowadzania za pomocą wizji lub fonii przewodowej lub bezprzewodowej, nadawania za pośrednictwem satelity, publicznego odtwarzania, najmu oraz dzierżawy, synchronizacji z utworami audiowizualnymi, wprowadzania do pamięci komputera oraz udostępniania i rozpowszechniania w jakichkolwiek sieciach komputerowych.

Na podstawie tej umowy B. T. nie nabył autorskich praw majątkowych do następujących utworów J. P. (1): „(...)”, „(...)”, (...) i „(...)”.

W dniu 28 stycznia 2008r. J. P. (1) zmarł, pozostawiając troje spadkobierców: żonę B. P., córkę M. P. oraz syna P. P.. Spadkobiercy nabyli spadek po J. P. (1) na podstawie ustawy, poprzez proste jego przyjęcie, każdy w udziale po 1/3 części.

W dniu 3 stycznia 2012r. i następnie w dniu 15 stycznia 2014r. B. P., M. P. oraz P. P., zawarli w formie aktu notarialnego umowę o częściowy dział spadku i zniesienie współwłasności. Na podstawie tej umowy, powód nabył całość autorskich praw majątkowych m.in. do utworów: (...) („(...)”), (...) („(...)”), „(...)” ((...)).

Częściowy dział spadku i zniesienie współwłasności dokonane zostały bez spłat i dopłat między spadkobiercami.

Pozwany, w 2007r. wydał na płytach CD stanowiących załączniki do gazet: (...), (...) i „(...)” następujące kompilacje utworów muzycznych: „ (...)”, „(...)”, „(...)” oraz „(...)”, następujące utwory w artystycznym wykonaniu J. P. (1): (...) („(...)”), (...) ((...)), „(...)” ((...)).

Wskazał Sąd I instancji, że okoliczności te zostały przyznane przez pozwanego, który nie kwestionował faktu wydania na płytach CD stanowiących załączniki do gazet: (...), (...) i „(...)” następujące kompilacje utworów muzycznych: „(...)”, „(...)”, „(...)” oraz „(...)”, następujące utwory w artystycznym wykonaniu J. P. (1): (...) („(...)”), (...) ((...))”, „(...)” ((...)).

Ustalił też Sąd I instancji, że między stronami występującymi w niniejszym procesie toczyło się już postępowanie przed Sądem Okręgowym w Gliwicach sygn. akt X GC 31/09 (oraz przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach sygn. akt V ACa 280/10), którego przedmiot również stanowiła ochrona praw autorskich. W postępowaniu tym w charakterze powoda występował B. T., natomiast pozwanym był P. P.. W toku tego postępowania, przesądzone ostatecznie, że B. T. nie przysługują majątkowe prawa autorskie do następujących utworów w artystycznym wykonaniu J. P. (1): (...) („(...)”), (...) ((...))”, „(...)” ((...)) wskutek czego „zgodnie z regulacją art. 365 § 1 K.p.c., rozpoznając niniejszą sprawę Sąd był związany treścią rozstrzygnięcia w sprawie X GC 31/09, a zatem również ustaleniami w kwestii dysponowania przez B. T. majątkowymi prawami autorskimi do wyżej wymienionych utworów w tym do ich autorskich wykonania”.

Według Sądu I instancji „w świetle powyższego nie mogło zatem budzić jakichkolwiek wątpliwości, że pozwany, nie będąc uprawnionym do dysponowania wymienionymi prawami autorskimi, decydując się na wydanie wskazanych wydawnictw fonograficznych – płyt CD zawierających sporne utwory, dopuścił się naruszenia majątkowych praw autorskich przysługujących pierwotnie J. P. (1) jako ich autorowi bądź autorowi ich artystycznych wykonania”.

Celem ustalenia, czy istotnie powodowi przysługiwały majątkowe prawa autorskie do spornych utworów, Sąd Okręgowy dopuścił dowód z przedłożonych przez powoda dokumentów w postaci umów o częściowy dział spadku sporządzonych w formie aktu notarialnego w dniach 3 stycznia 2012r. i następnie 15 stycznia 2014r. Na ich podstawie, w ocenie Sądu, niewątpliwie uznać należało, że na skutek dziedziczenia oraz po dokonanych przez spadkobierców podziale majątku po J. P. (1), majątkowe prawa autorskie do spornych utworów przeszły na powoda.

Oceniając zasadność zgłoszonych przez powoda żądań, wskazał Sąd, że niewątpliwie fakt napisania przez poprzednika prawnego powoda oraz przez samego powoda tekstu utworu muzycznego – którego warstwa muzyczna zaczerpnięta jest z tradycji ludowej, jak też samo artystyczne odtworzenie takiego utworu (bądź też utworów które zarówno w warstwie tekstowej jak i muzycznej pochodzą wyłącznie z tradycji ludowej i którym w związku z tym nie da się przypisać konkretnego autorstwa, a których dotyczy niniejsze postępowanie) traktować należy jako przejaw działalności twórczej, kreatywnej J. P. (1) oraz P. P., w rozumieniu przepisów prawa autorskiego, a zatem powód jako spadkobierca po J. P. (1), traktowany być musi zarówno jako twórca – w zakresie w jakim jest autorem słów do jednego ze spornych utworów, jak też jako osoba, której przysługują autorskie prawa majątkowe po zmarłym J. P. (1).

Według Sądu I instancji powód udowodnił, że doszło do naruszenia przysługujących mu majątkowych praw autorskich. Sporne utwory, zostały bowiem wykorzystane przez B. T. poprzez zamieszczenie ich w wydanych przez pozwanego wydawnictwach muzycznych – na płytach CD, które kolportowane były wraz z gazetami (...), (...) oraz „(...)”. Powód wykazał naruszenie przysługujących mu praw autorskich, natomiast rzeczą pozwanego było wykazanie braku bezprawności działania, czego nie udowodnił. W świetle orzeczeń wydanych w sprawie X GC 31/09 (V ACa 280/10) nie budzi wątpliwości, w ocenie Sądu Okręgowego, że B. T. nie posiadała zgody na publikację i korzystanie ze spornych utworów, a tylko taka zgoda uprawnionego (ważna umowa licencyjna z poprzednikiem prawnym powoda oraz z samym powodem), której istnienia i zakresu nie można domniemywać, wyłączałaby bezprawność.

Wskazał Sąd Okręgowy, że „zgodnie z brzmieniem przepisu art. 78 ust. 1 ustawy” twórca, którego autorskie prawa osobiste zostały naruszone uprawnienie do żądania, aby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności aby złożyła publiczne oświadczenie o odpowiedniej treści i formie. Ponadto na podstawie powołanego przepisu uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa naprawienia wyrządzonej szkody albo na zasadach ogólnych albo poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione - trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu.

Według Sądu Okręgowego pozwany ostatecznie przyznał, że wynagrodzenie jakie przyznawane jest za opublikowanie jednego utworu muzycznego, o charakterze ludowym, którego istota sprowadza się do tzw. artystycznego wykonania, wynosi aktualnie ok. 1000 zł. Należy przyjąć, że taką kwotę mógłby uzyskać powód, gdyby pozwany zawarł z nim (z jego poprzednikiem prawnym) umowę o korzystanie z utworu. Skoro zgodnie z przepisem, w przypadku zawinonego naruszenia, naprawienie szkody ma nastąpić poprzez zapłatę trzykrotności wynagrodzenia, Sąd zasądził na rzecz powoda kwotę po 3.000zł z tytułu naruszenia praw autorskich przysługujących powodowi w stosunku do wykonanych artystycznych utworów (...) „(...)” , (...) „(...)”,, (...) (...)”, czyli łącznie 12.000 zł oraz kwoty po 3.000 zł z tytułu odszkodowania z naruszenia praw autorskich przysługujących powodowi do utworów „(...)” (...) – którego to utworu powód jest autorem tekstu, oraz (...) „(...)”,, którego autorem tekstu jest poprzednik prawny powoda – J. P. (1).

Wskazał Sąd, że na podstawie przepisu art. 78 ust. 1 prawa autorskiego, autor może domagać się również od osoby, która dopuściła się naruszenia, złożenia publicznego oświadczenia o odpowiedniej treści i formie.

Powód „konsekwentnie” domagał się w tym zakresie opublikowania przeprosin w ogólnopolskim dzienniku – (...) w wydaniu piątkowym w formacie nie mniejszym niż 1/4 strony oraz na stronie internetowej www. (...) .com.pl w formacie billboard o wymiarach nie mniejszych 1.500x200 pikseli przez okres 30 dni.

W ocenie Sądu I instancji żądanie opublikowania przeprosin uznać należało za usprawiedliwione, w takim zakresie, w jakim wynikało to z treści pisma z dnia 22 stycznia 2013r. Dlatego też, również tak sformułowane żądanie przeprosin Sąd I instancji uwzględnił w całości..

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu wskazał Sąd art. 98 K.p.c.

Wyrok ten zaskarżył pozwany, który zarzucił w apelacji:

- 1) naruszenie przepisów postępowania tj. art. 328 § 2 kodeksu postępowania cywilnego, polegające na niewyjaśnieniu w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia, a w szczególności na niewskazaniu, jakie konkretnie prawa powoda zostały naruszone przez pozwanego, czy powód powierzył swoje prawa Stowarzyszeniu (...), czy pozwany działał w dobrej wierze oraz czy działanie pozwanego było zawinione;
- 2) naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 § 1 w zw. z art. 328 § 2 kodeksu postępowania cywilnego, polegające na bezpodstawnym ustaleniu, że Powodowi przysługują autorskie prawa majątkowe w stosunku do tekstu utworów (...)” oraz (...);
- 3) naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 § 1 kodeksu postępowania cywilnego, polegające na dokonaniu wadliwej oceny dowodów w postaci aktów notarialnych Rep (...), skutkującej wadliwym ustaleniem, że na podstawie wskazanych aktów notarialnych Powód nabył prawa, których dochodzi w niniejszym postępowaniu;
- 4) naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 § 1 w zw. z art. 365 § 1 kodeksu postępowania cywilnego, polegające na dokonaniu wadliwej oceny dowodów, a w tym uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 listopada 2010 r., sygn. akt V ACa 280/10 oraz zeznań świadków K. M. i J. S., jak również zeznań pozwanego, skutkującej wadliwym ustaleniem, że pozwany nie uzyskał od J. P. (1) zezwolenia na wydanie na płytach nagrań „(...)”, (...)” oraz (...);
- 5) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 60 kodeksu cywilnego i art. 65 w zw. z art. 92 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez ich nieprawidłowe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że licencja niewyłączna nie może zostać udzielona w sposób dorozumiany;
- 6) naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 § 1 kodeksu postępowania cywilnego, polegające na dokonaniu wadliwej oceny dowodów, skutkującej błędnym ustaleniem, że działania pozwanego były zawinione;

7) naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 § 1 w zw. z art. 229 kodeksu postępowania cywilnego, polegające na dokonaniu wadliwej oceny zeznań pozwanego, skutkującej wadliwym ustaleniem, że pozwany przyznał, jakoby stosowne wynagrodzenie za publikację artystycznego wykonania pojedynczego utworu wynosiło 1.000 zł;

8) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b w zw. z art. 101 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez jego nieprawidłowe

zastosowanie, polegające na wadliwym obliczeniu kwot zasądzonych na rzecz powoda;

9) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 4421 § 1 kodeksu cywilnego w zw. z art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b i art. 101 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez jego niezastosowanie, a w konsekwencji niewzięcie pod uwagę przedawnienia dochodzonych przez powoda roszczeń majątkowych;

10) naruszenia prawa materialnego, tj. art. 79 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 101 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie, polegające na określeniu treści i formy oświadczenia, do którego publikacji zobowiązany został pozwany w sposób nieodpowiadający okolicznościom niniejszej sprawy;

W oparciu o tak sformułowane zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Nie jest kwestionowanym, że powód jest jednym ze spadkobierców po J. P. (1), któremu przysługiwały prawa autorskie do utworów „(...)” („(...)”), „(...)” ((...)) oraz dla (...) ((...))”.

Niewątpliwym jest też, że w wyniku działu spadku dokonanego umową o częściowy dział spadku w formie aktu notarialnego z 3 stycznia 2012r. (k. 10) zmienioną umową z 15 stycznia 2014r. (k. 233) powód nabył całość autorskich praw majątkowych po J. P. (1) obejmujących m.in. prawa do wymienionych utworów.

Nie było też spornym, że pozwany wykorzystał te utwory na płytach CD dołączonych do (...), (...) oraz (...)

Niewątpliwie trafnie też ustalił Sąd Okręgowy, że w sprawie XGC 31/09 Sądu Okręgowego w Gliwicach (V ACa 280/10 Sądu Apelacyjnego w Katowicach) przesądzono, że B. T. nie nabył praw pokrewnych do wymienionych utworów, z przyczyn wymienionych w orzeczeniach wydanych w wymienionych sprawach.

W takim stanie rzeczy należy przyjąć, że pozwany naruszył autorskie prawa majątkowe J. P. (1), a powód jako spadkobierca, który na mocy powołanej umowy o dział spadku po J. P. (1), może skutecznie dochodzić obrony tych praw.

Trafnie jednak zarzuca skarżący w apelacji, że Sąd Okręgowy nie rozważył zgłoszonego przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczeń majątkowych powoda.

W szczególności trafnie wywodzi skarżący, że powód (pozwany w sprawie XGC 31/09 Sądu Okręgowego w Gliwicach) o szkodzie oraz osobie zobowiązanej do jej naprawienia (pozwany w niniejszej sprawie) dowiedział się najpóźniej w dniu 23 marca 2009 roku. Od tej daty biegł zatem termin przedawnienia z art. 442¹ § 1 kc.

Niewątpliwym jest, że pozew w niniejszej sprawie powód wniósł w dniu 2 lipca 2012 roku, a zatem po upływie trzyletniego terminu przewidzianego w tym przepisie.

Zgłoszony zatem przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczeń majątkowych powoda okazał się uzasadniony, co sprawia, że powód nie może skutecznie domagać się zasądzenia od pozwanego dochodzonych w niniejszej sprawie kwot. Z tej też przyczyny zaskarżony wyrok należało zmienić i powództwo o zapłatę oddalić (art. 386 § 1 kpc).

Zgodzić należy się także z zawartymi w apelacji zarzutami naruszenia art. 79 ust. 2 pkt 1 Prawa autorskiego w szczególności co do tego, że treść i forma oświadczenia o którym mowa w tym przepisie, a zawartego w zaskarżonym wyroku nie spełniają kryteriów w nim wymienionych.

Skarżący trafnie wywodzi, że nie ma podstaw do opublikowania oświadczenia na stronie internetowej www. (...) .pl. Niewątpliwym jest, że płyty CD były dołączone do takich gazet jak (...), (...) oraz „(...)”. Z tej też przyczyny uzasadnionym jest zamieszczenie stosownego oświadczenia w (...). Nie ma jednak uzasadnionych podstaw do zamieszczenia tego oświadczenia na 1 stronie gazety i to w formacie ¼ strony. Okoliczności naruszenia przez pozwanego praw autorskich J. P. (1) a w szczególności przekonanie pozwanego, że J. P. (1) akceptował wydawanie spornych nagrań oraz co do istnienia uzasadnionych podstaw współpracy pozwanego z J. P. (1) jak i stosunkowo niewielka waga naruszenia uzasadniają przyjęcie, że adekwatnym do stopnia naruszenia tych praw, odpowiednim będzie zamieszczenie ogłoszenia o treści „B. T. prowadzący firmę (...) przeprasza P. P. jako spadkobiercę po J. P. (1) za bezprawne wykorzystanie nagrań utworów: (...), (...)”, „(...)” na płytach: „(...)”, (...), „(...)” oraz (...).

W tym zakresie apelacja pozwanego okazała się tylko częściowo uzasadniona w związku z czym na podstawie art. 385 kpc ulegała oddaleniu w pozostałej części.

Ze względu na częściowe uwzględnienie roszczeń powoda w postępowaniu przed Sądem I instancji oraz częściowe uwzględnienie apelacji pozwanego o kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego jak i odwoławczego orzeczono na podstawie art. 100 zd. 1 kpc.

Z powołanych przyczyn i w oparciu o powołane przepisy orzeczono jak w sentencji.